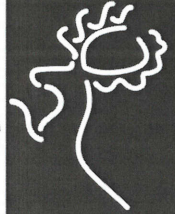

Gemeente Hellendoorn

Nota

Voor burgemeester en wethouders

Nummer: 18INT00967

Datum vergadering:

15 MEI 2018

Nota openbaar: Ja, de nota is openbaar

► **Onderwerp: B&W-advies: Dementievriendelijke samenleving**

Advies:

1. Het stappenplan Alzheimer Nederland als vertrekpunt nemen om te komen tot een dementievriendelijke gemeente.
2. Kennis nemen van het overzicht 'wat doen we al en wat kunnen we nog doen'.
3. Voor medewerkers van de gemeente Hellendoorn een informatiebijeenkomst houden over het thema 'dementie' te verzorgen door Alzheimer Nederland.
4. Het voornemen uitspreken om een netwerkoverleg dementie te starten waarin vertegenwoordigers van verschillende organisaties vier keer per jaar bij elkaar komen.

Besluit B en W:

Conform advies

Korte samenvatting:

In deze nota wordt een nadere uitwerking gegeven van de aankondiging in de programmabegroting 2018 dat de intentieverklaring dementiesamenleving Twente wordt uitgewerkt aan de hand van het driestappenplan van Alzheimer Nederland. Om de kennis over dementie te vergroten wordt het voorstel gedaan om aan te sluiten bij de Dementieketen Twente, om op lokaal niveau jaarlijks een aantal keren met partijen in het veld om tafel te gaan zitten, voorlichting te geven aan de medewerkers van het team Werk&Zorg en het KCC en door in de subsidieafspraken de stichting Evenmens en stichting De Welle over het onderwerp dementie concrete afspraken te maken als het gaat om bijvoorbeeld het geven van voorlichting en het scholen van vrijwilligers.

Aanleiding:

In 2016 heeft portefeuillehouder een intentieverklaring dementievriendelijke samenleving Twente ondertekend. De verklaring is een maatschappelijk statement om er voor te zorgen dat alle betrokken organisaties, zoals gemeenten, aanbieders van zorg en welzijn en belangenbehartigers, de handen in elkaar slaan zodat mensen met dementie zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en meedoen in de samenleving.

Bij de behandeling van de begroting 2017 is een motie van de Partij van de Arbeid aan de orde geweest met de titel 'actieplan dementievriendelijke gemeente'. In deze motie wordt het college opgeroepen om actief plannen te maken voor een dementievriendelijke gemeenschap, medewerkers van gemeente te scholen in het omgaan met mensen met dementie en in het (subsidie)beleid dementie als thema te agenderen bij maatschappelijke organisaties en verenigingen. De fractie van de PvdA heeft in februari 2017 een aantal vragen gesteld over de activiteiten en plannen van het college om te komen tot een dementievriendelijke samenleving. Deze vragen zijn beantwoord in de commissie samenlevingszaken. In de betreffende memo van 23 februari 2017 (18INT01319) is voornamelijk een beschrijving gegeven van wat we als gemeente momenteel al doen.

In de programmabegroting 2018 is aangegeven dat de memo een vervolg krijgt aan de hand van het driestappenplan van Alzheimer Nederland. Aan de hand van deze nota wordt dit voornemen nader geconcretiseerd.

Relevante eerdere besluiten:

--

Doelstelling:

Het creëren van meer begrip voor het gedrag van een dementerende door het vergroten van kennis hierover. Wanneer mensen weten waarop ze moeten letten kan de diagnose eerder worden gesteld waardoor mensen kunnen worden geholpen. Dit komt dan weer ten goede van de dementerende maar ook van de eventuele mantelzorger.

Oplossing:

Inleiding

Leeftijd is de belangrijkste risicofactor voor dementie. De kans op dementie neemt sterk toe met de leeftijd. Ruim 8% van de mensen boven de 65 jaar heeft dementie, van de mensen boven de 80 jaar is dit percentage zelfs 25% en boven de 90 jaar ruim 40%.

Volgens de cijfers van het CBS waren op 1 januari 2016 25% van de inwoners in de gemeente Hellendoorn 65 jaar ouder, waarvan 10% ouder dan 75. De prognose is dat in 2040 dit percentage inwoners dat 65 jaar of ouder is zal toenemen tot 30%.

Alzheimer Nederland heeft in 2016 een factsheet gepubliceerd met een prognose van het aantal mensen met dementie per gemeente. Dit op basis van de voorspelling van de toekomstige bevolkingsopbouw. Voor Hellendoorn is de prognose dat het aantal mensen toeneemt van 610 in 2015 tot 1.100 in 2040.

Het aantal mensen met dementie neemt de komende jaren dus toe. Dit betekent ook dat er meer mantelzorgers komen en dat er meer inwoners en organisaties te maken krijgen met dementie. De grootste wens van mensen met dementie – én hun mantelzorgers – is om zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen. Deel blijven nemen aan het gewone leven is voor hen erg belangrijk. Daarbij hebben zij de hulp van de omgeving en de gemeente nodig.

In de Kadernota Publieke Gezondheid, zoals deze door de gemeenteraad is vastgesteld in de vergadering van 12 december 2017, zijn drie speerpunten opgenomen voor het gemeentelijke gezondheidsbeleid. Eén van deze speerpunten is 'gezonder leven, gezonder wonen'. De ambitie is uitgesproken dat iedereen prettig, veilig en zo lang mogelijk zelfstandig thuis kan blijven wonen. Er wordt ingezet op een generatievriendelijke omgeving. Een van de ontwikkelingen die van invloed is op de mogelijkheden voor mensen om in hun eigen huis oud te worden, is dat het aantal mensen met dementie de komende jaren sterk zal toenemen. Meer en meer inwoners en organisaties krijgen hier mee te maken.

Stappenplan Alzheimer Nederland

De drie stappen naar een dementievriendelijke gemeente zijn:

1. Participeer in het dementienetwerk
2. Vergroot de kennis over dementie
3. Maak begeleiding op maat mogelijk

In de onderstaande alinea's is aangegeven wat we als gemeente al doen voor een stap en wat we nog zouden doen.

Stap 1: Participeer in het dementienetwerk

Wat doen we als gemeente al voor deze stap?

- Als gemeente hebben we twee keer per jaar overleg met organisaties in Netwerkoeverleg Wonen, Welzijn en Zorg.

Wat kunnen we als gemeente nog doen voor deze stap?

- Aansluiten bij Dementie Twente. Dementie Twente is een samenwerkingsverband van de Twentse dementieketen. Bij deze keten zijn verpleegtehuizen, verzorgingstehuizen, thuiszorg (CarintReggeland, ZorgAccent), GGZ, ziekenhuizen, stichtingen informele zorg (Evenmens), welzijnsorganisaties en Alzhei-

mer Nederland aangesloten. Vanuit de keten wordt samengewerkt met huisartsen en gemeenten. De ketenpartners nemen de Zorgstandaard Dementie¹ als leidraad voor de samenwerking.

Stap 2: Vergroot de kennis over dementie

Wat doen we als gemeente al voor deze stap?

- Wanneer er door het WIZ loket ²een keukentafelgesprek wordt ingepland, is meestal globaal duidelijk welke problematiek er speelt. De WIZ loket medewerkers vragen gericht door tijdens klantencontacten.
- De Wmo-consulenten hebben allen een opleiding in de gezondheidszorg (bijvoorbeeld verpleegkunde, ergotherapie of een andere paramedische opleiding) genoten. Daarnaast hebben zij vaak werkervaring opgedaan in het veld waardoor zij kennis hebben van dementie. Zij betrekken familie, de al betrokken hulpverlening, de huisarts en een gespecialiseerde verpleegkundige wanneer dit nodig is. De consulent kan een goede inschatting maken van de problematiek, doordat zij/hij ervaring en kennis heeft op het gebied van dementie. Daarnaast hebben de consulenten aandachtspunten waar zij op moeten letten tijdens een keukentafelgesprek met inwoners met dementie.
- We nemen deel aan de bewustwordingscampagne van 'Lang zult u wonen'. Deze is er op gericht om inwoners zo lang mogelijk veilig en comfortabel in de eigen woning te laten wonen. Sinds 2015 is deze campagne uitgebreid met 'Lang zult u wonen, ook met dementie'.

Wat kunnen we als gemeente nog doen voor deze stap?

- Zorgen dat er bij de loketten folders verkrijgbaar zijn over dementie.
- Tijdens het keukentafelgesprek mantelzorgers en patiënten attenderen op de website van Alzheimer Nederland, de stichting Dementie Nederland en de ondersteuning door De Welle en Evenmens.
- Op de gemeentelijke website een verwijzing plaatsen naar de hiervoor genoemde websites en de websites www.dementiezorgvoorelkaar.nl en www.samendementievriendelijk.nl
- Bij aanbestedingen in het kader van de huishoudelijke ondersteuning expliciet 'kennis van dementie' als aspect meenemen. Dit kan door bijvoorbeeld op te nemen dat er een onlinecursus moet worden gevolgd om de signalen van dementie te herkennen.

Stap 3: Maak begeleiding op maat mogelijk

Wat doen we als gemeente al voor deze stap?

- Er is een mantelzorgsteunpunt via de Stichting Evenmens.
- Er is een groepsgewijze mantelzorgondersteuning.
- Wij verstrekken het mantelzorgcompliment.
- De gemeente subsidieert – via Evenmens – het Alzheimercafé.
- Er is aandacht voor jonge mantelzorgers.
- Er is een losgenotengroep (jonge) mantelzorgers).
- Cursus/bijeenkomsten 'Kracht van herinneringen'.
- Respijtvoorziening/ontmoeting voor jong dementeren in buurtboerderij 'Het Oosterbroek'.
- De medewerkers van de gemeente (Wmo consulenten) kunnen een indicatie afgeven voor Wmo begeleiding. Dit gaat dan om dagbesteding, individuele begeleiding, vervoer of kortdurende opvang (respijtzorg).

Wat kunnen we als gemeente nog doen voor deze stap?

- De medewerkers van de gemeente die klantcontacten hebben, een online training 'op het gemeentehuis' laten volgen.
- Medewerkers van het KCC een verdiepende training laten volgen op het gebied van dementie.
- Ondernemers in de gemeente informeren over het onderwerp, attenderen op de websites en vragen de branchetraining 'in de winkel' te volgen. Eventueel toe te lichten tijdens een bijeenkomst.
- Bij de subsidiëring van de stichting Evenmens en stichting De Welle over het onderwerp 'dementie' duidelijke afspraken maken over prestaties die worden geleverd (ondersteuning, inloopvoorziening, voorlichting en scholing).

¹ De zorgstandaard dementie beschrijft de normen waaraan dementiezorg moet voldoen en is bedoeld voor aanbieders, beroepskrachten en vrijwilligers die te maken krijgen met de preventie, diagnostiek, zorg en behandeling en ondersteuning bij dementie.

² Inmiddels KCC

Gesprekken

Na deze inventarisatie hebben wij gesprekken gevoerd met partijen die actief zijn op het gebied van dementie³ en hen gevraagd wat zij vinden van het stappenplan. Toevoegingen die zijn aangedragen:

- Het is belangrijk dat signalen dementieel gedrag vroegtijdig worden opgepakt.
- Er wordt best al wel veel gedaan in de gemeente, maar het is van belang dat organisaties/partijen van elkaar weten wat ze doen.
- Om de samenhang te vergroten zou een expertisecentrum c.q. een dementiecentrum wenselijk zijn.
- Dagbesteding voor inwoners met dementieel gedrag/dementerenden, zouden kunnen aansluiten bij bestaande voorzieningen zoals 'samen eten' of de Huiskamer.
- Voorbeeld nemen aan de werkwijze palliatieve zorg bij het Medisch Centrum Nijverdal. Het is van belang om het netwerk in kaart te brengen en als dat er niet is om er voor te zorgen dat er een netwerk ontstaat. Hierdoor kan op tijd de goede hulp worden geboden. Samenwerking en afstemming zijn belangrijk.
- Gebruik maken van de mogelijkheden van de Dementieketen Twente. Deze organisatie staat voor expertise, informeren en het bevorderen van samenwerking.
- Het is belangrijk om vooraf goede uitgangspunten te formuleren door bijvoorbeeld de punten uit de intentieverklaring concreet te maken. Het is belangrijk om de focus helder te hebben.
- Er zijn al veel bouwstenen. Het is belangrijk om deze nu met elkaar te verbinden. Bewustwording, draagvlak creëren.

Hoe nu verder?

Een dementievriendelijke samenleving staat niet op zichzelf, maar passend binnen de ambitie dat iedereen prettig, veilig en zo lang mogelijk zelfstandig thuis kan blijven wonen.

1. Beginnen met het vergroten van de kennis. Dat kan door medewerkers van de gemeente een training laten volgen. In plaats van een online training wordt voorgesteld om een interne bijeenkomst te organiseren door bijvoorbeeld Alzheimer Nederland omdat die effectiever zal zijn. Voor deze bijeenkomst worden in ieder geval de medewerkers van het klantencontactcentrum uitgenodigd, maar ook de consultants van het team Werk&Zorg. Een externe bijeenkomst voor inwoners van de gemeente Hellendoorn organiseren om bekendheid te geven aan het thema. Dit kan door de gemeente zelf worden gedaan, maar het ligt meer voor de hand om dit te delegeren aan stichting De Welle en/of de stichting Evenmens. Temeer aangezien beide organisatie aan het inventariseren zijn wat de mogelijkheden zijn voor het realiseren van een inloopvoorziening voor licht dementerenden.
2. Naast concrete acties zoals benoemd onder 1. is het, vanuit de doelstelling, wenselijk om regelmatig met partijen in het veld om tafel te zitten om ontwikkelingen te bespreken, plannen/acties af te stemmen zodat we van elkaar weten wat we doen. Van een dergelijk netwerk dienen in ieder geval de Dementieketen Twente, De Welle, Evenmens, Reggewoon, maar ook vertegenwoordigers van huisartsen en zorginstellingen deel uit te maken. Deze groep zou dan één keer per kwartaal bij elkaar moeten komen. Het is ook belangrijk dat verschillende partijen elkaars taal spreken en dat er niet langs elkaar wordt gewerkt.
3. Een van de eerste 'producten' van een dergelijk netwerk zou kunnen zijn het opstellen van een gezamenlijke intentieverklaring waarbij de ambitie is dat in 2020 alle inwoners van de gemeente Hellendoorn weten hoe ze met dementie - en hun mantelzorgers – beter kunnen helpen en ondersteunen. Met meer oog voor wat mensen met dementie nog wel kunnen.

Effecten:

Dementie wordt bespreekbaar en gemeentebreed is er aandacht voor dementie.

Planning:

- Na besluitvorming door uw college het onderwerp op de agenda plaatsen van het Netwerkoverleg Wonen, Welzijn en Zorg.
- Het organiseren van een startbijeenkomst met alle partijen.

Financiële consequenties:

Op dit moment geen. Het overleg met stakeholders kan er toe leiden dat er plannen komen voor het organiseren van activiteiten of het creëren van voorzieningen. Tijdens het vervolgtraject zijn er wellicht ook mogelijkheden

---

³ Dementieketen Twente, Alzheimer Nederland, stichting Evenmens, Wmo-raad.

om een subsidie aan te vragen bij ZonMw. ZonMw is de Nederlandse organisatie van gezondheidszorgonderzoek en zorginnovatie.

Personele consequenties:

Geen, de werkzaamheden zullen worden uitgezet binnen de bestaande ambtelijke capaciteit.

Juridische consequenties:

--

Informatisering / Automatisering:

--

Burger- en overheidsparticipatie:

Tijdens het voortraject is over het thema gesproken met een vertegenwoordiging van de Wmo-raad. De Wmo-raad zal in kennis worden gesteld van het besluit van uw college.

Communicatie:

--

Overige consequenties:

--